

Udskriftsdato: mandag den 12. januar 2026

2021/1 BSF 177 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse og udfasning af oksekød og lammekød i offentlige kantiner

Ministerium: Folketinget

Forslag til folketingsbeslutning
om afskaffelse og udfasning af oksekød og lammekød i offentlige kantiner

Folketinget pålægger regeringen at sikre, at salg og servering af oksekød og lammekød i offentlige kantiner afskaffes med udfasning senest fra 2023.

Danskernes kødindtag er et af de højeste i verden. Det er højere end EU-gennemsnittet og det højeste i Norden. Danskere spiser ca. 1 kg kød om ugen, og ifølge CONCITO udleder danskernes indtag af fødevarer og drikkevarer i gennemsnit 3 t CO₂ årligt. Det svarer til godt 20 pct. af en gennemsnitsdanskers klimagasudledning (»Danskerne går ind for et mindre kødforbrug, men deres madvaner er ikke fulgt med«, nyhed fra CONCITO, den 20. april 2021).

Oksekød og lammekød er to kødtyper med en særdeles høj klimabelastning som følge af CO₂-udslip (og klimagasækvivalenter) sammenlignet med andre proteinkilder.

En lov om afskaffelse af oksekød og lammekød i offentlige kantiner vil understøtte Fødevarestyrelsens officielle kostråd fra 2021, som blandt andet lyder, at danskerne bør spise mindre kød og erstatte det med f.eks. bælgrugter (»Spis mindre kød – vælg bælgrugter og fisk«, altomkost.dk, De officielle Kostråd, Fødevarestyrelsen).

Årsagen til, at beslutningsforslaget specifikt omhandler oksekød og lammekød, er, at lammekød belaster klimaet med 21,4 kg CO₂-ækvivalenter pr. kg fødevarer, og oksekød gør det med 13,9 kg CO₂-ækvivalenter pr. kg. fødevarer, ifølge Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug. Til sammenligning belaster fersk kylling med 3,2 kg, æg belaster med 2 kg, og sojabønner med 0,6 kg (»Tabel over fødevarers klimaafttryk«, DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, den 11. februar 2016).

Hovedårsagen til, at kød fra lam/får og køer har så stor en klimabelastning relativt set, er, at de er drøvtyggere. De fordøjer føden i flere trin, og i deres maver sker nogle gæringsprocesser, der producerer store mængder metan, som er en belastende klimagas.

En anden årsag til, at disse dyr har så stor en klimabelastning, er, at kvæg og lam bliver slagtefærdige meget senere end f.eks. kyllinger.

I 2015 indgik Danmark en forpligtende klimaafteale i Paris om at nedbringe vores CO₂-udledninger, så vi ikke når en temperaturstigning på over 1,5-2 grader celsius og derved risikerer vores altafgørende stabile klima. Det kræver, at vi omlægger store dele af den måde, vi lever, producerer og forbruger på.

Eftersom landbrugssektoren er verdens næststørste udleder af klimagasser (næst efter energisektoren), bør vi også her tage et ambitiøst politisk ansvar for vores klimaafttryk og ændre adfærd i kommunalt regi. Det mest effektive og relativt enkle indgreb, vi kan lave for at reducere landbrugets CO₂-udledninger, er at spise mindre kød. Selv en begrænsning af kødindtaget vil gøre en stor forskel (»Skift kostvaner og spar op til 70 procent på klimakontoen«, Ingeniøren, den 11. april 2016).

De officielle kostråd

De officielle og videnskabeligt fastsatte kostråd blev opdateret i 2021 med rådet »spis mindre kød« og en baggrund herfor, der både fokuserer på personlig sundhed og på klimahensyn, og med specifik fremhævelse af okse- og lammekød:

»[...] af hensyn til din sundhed skal du begrænse, hvor meget du spiser af kød fra firbenede dyr - og især forarbejdet kød. Firbenede dyr er f.eks. okse, kalv, lam og gris. Forarbejdet kød er kød, der fx er røget og saltet, herunder kødpålæg, pølser og bacon.

Det er også godt for klimaet, når du skærer ned på kød. Det gælder alle kødtyper, og især okse- og lammekød, som er blandt de fødevarer, der har det højeste klimaafttryk. Fjerkræ, gris og æg belaster klimaet væsentligt mindre end okse- og lammekød« (»Spis mindre kød – vælg bælgrugter og fisk«, altomkost.dk, De officielle Kostråd, Fødevarestyrelsen).

Konsekvenser af forslaget

Konsekvenserne af forslaget er først og fremmest en stor potentiel CO₂-reduktion. Afskaffes salg og servering af okse- og lammekød, som beslutningsforslaget sigter mod, for at erstatte dette kød med mindre CO₂-belastende produktioner, vil det alt andet lige føre til et fald i CO₂-udslippet fra offentlige kantiner.

Dagligt producerer offentlige kantiner ca. 800.000 måltider. Okse- og lammekød fylder generelt set relativt lidt på køkkeners fødevarebudgetter, men på CO₂-budgetterne fylder det til gengæld en hel del. Som eksempel udgjorde okse- og lammekød 3 pct. af Københavns Kommunes fødevareindkøb, indtil man i 2019 indførte en mad- og måltidsstrategi for blandt andet at mindske CO₂-aftrykket fra kommunens kantiner. Trods den lille andel på 3 pct. af budgettet, stod disse to kødtyper for 45 pct. af den samlede CO₂-udledning fra alle fødevarer (»Københavns Kommune gør kål på CO₂-tunge fødevarer og sætter planter på menuen«, nyhed fra Verdensmål, den 11. september 2019).

Forslaget har desuden den konsekvens, at man ikke længere i offentlige kantiner vil have mulighed for at tilvælge okse- og lammekød.

Folketinget kan og skal naturligvis ikke bestemme, hvad danske borgere skal spise i deres privatliv. Men Folketinget kan – og bør – tage et politisk ansvar for, hvilken mad vi fra offentligt hold tilbyder i de kommunale, regionale og statslige institutioner. Danskere indtager 25-40 pct. af deres måltider på arbejdspladser.

Godt 20 pct. af en gennemsnitsdanskers klimagasudledning kommer fra mad og drikke. Heraf stammer op mod 75 pct. fra forbruget af kød og mejerivarer.

Forslaget kan effektueres ved at introducere kravet i de udbud, som offentlige kantiner underlægges.

Finansiering

Forslaget kræver ingen finansiering, da okse- og lammekød kan erstattes af andre proteinkilder på samme – eller endda lavere – prisleje.

Skriftlig fremsættelse

Torsten Gejl (ALT):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse og udfasning af oksekød og lammekød i offentlige kantiner.

(Beslutningsforslag nr. B 177)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.